

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - В А Р Н А
ФАКУЛТЕТ „СТОПАНСКИ“
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС (протокол №/ дата):

Приета от КС (протокол №/ дата):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: **“ФИНАНСИ И ИНВЕСТИЦИИ НА АГРАРНИЯ БИЗНЕС”;**

ЗА СПЕЦ: **„Аграрен бизнес“; ОКС „бакалавър“**

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: **3; СЕМЕСТЪР: 6;**

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: **210 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.**

КРЕДИТИ: **7**

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	45	3
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	135	-

Изготвили програмата:

1.
(Доц. д-р Мария Станимирова)

2.
(Гл.ас. д-р Дамян Кирчев)

3.
(Гл.ас. д-р Павлина Иванова)

Ръководител катедра:
„Аграрна икономика“ (доц. д-р Мария Станимирова)

I. АНОТАЦИЯ

В дисциплината, студентите се запознават с финансовите дейности, които настъпват в предприятията от аграрния бизнес. Акцентът на дисциплината е върху изясняване и оценяване на инвестиционните решения, изясняване на източниците за дългосрочно и краткосрочно финансиране и финансовите взаимоотношения, в които влизат аграрните предприятия с търговските банки, осигурителните фондове, застрахователните дружества, данъчната администрация и във връзка с реализиране на аграрната политика

Изучавайки дисциплината, студентите придобиват знания и умения да създават и оценяват инвестиционни решения, да измерват финансовата ефективност на инвестициите и оценяват риска в инвестирането. Те развиват умения да оценяват финансовите активи и да вземат решения относно различните възможности за финансиране на предприятията. Акцентира се върху дългосрочните източници на финансиране и формирането на оптимална капиталова структура, както и върху краткосрочните решения и стратегии за управление на оборотния капитал. Отделя се внимание на финансовото планиране и оценка на финансовото състояние на предприятията от агробизнеса.

Специално внимание е обръща на взаимоотношенията на предприятията от аграрния бизнес с финансовите институции и бюджета. Изясняват се финансовите отношения на аграрните предприятия с търговските банки във връзка с кредитирането и разплащанията, финансовите отношения във връзка със застраховането, финансовите отношения свързани с осигуряването и данъците, Специално място е отделено на финансовите отношения на аграрните предприятия с Разплащателна агенция по повод реализирането на Общата селскостопанска политика, в това число, финансирането по линията на директните плащания, Програмата за развитие на селските райони, режима на държавни помощи, секторни програми за развитие и др.

Учебната информация включена в настоящата програма може да бъде основа за по-нататъшно задълбочено изучаване на други финансови дисциплини в бакалавърска и магистърска степен, както и по дисциплини, в които се използват финансови концепции като „Управление на поземлените ресурси“, „Управление на човешките ресурси“, „Предприемачество в агробизнеса“, „Бизнес диагностика в агробизнеса“ и др. Знанията получени от изучаването на дисциплината дават възможност на студентите да вземат по-ефективни финансови решения в практиката.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. СЪЩНОСТ И ОБХВАТ НА ФИНАНСИТЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРОБИЗНЕСА.		2		
1.1.	Същност и обхват на финансите на аграрните предприятия.			
1.2.	Цели и принципи при финансовото управление.			
1.3.	Финансови дейности в предприятията.			
ТЕМА 2. ФАКТОРИ ВЛИЯЕЩИ НА ФИНАНСИТЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРОБИЗНЕСА.		2		
2.1.	Фактори влияещи върху финансите.			
2.2.	Организационни форми на предприятията от аграрния бизнес и влияние върху техните финанси			
2.3.	Органи и лица извършващи финансови дейности.			

ТЕМА 3. ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НУЖДИТЕ НА ФИНАНСИТЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРОБИЗНЕСА.		2	1	
3.1.	Финансова и счетоводна информация.			
3.2.	Финансови отчети в предприятието.			
3.3.	Различия във финансовото и счетоводното изследване на фирмената дейност.			
ТЕМА 4.ИНВЕСТИЦИИ И ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЦЕС В АГРОБИЗНЕСА.		3	1	
4.1.	Същност и характеристика на инвестициите в агробизнеса.			
4.2.	Видове инвестиции.Инвеститори			
4.3.	Особености на инвестирането в аграрния бизнес.			
4.4.	Инвестиционен процес в агробизнеса.			
4.5.	Инвестиционно проектиране в предприятията от агробизнеса.			
ТЕМА 5. ПРИНЦИПИ НА ИНВЕСТИРАНЕТО		3	4	
5.1.	Стойност на парите във времето.			
5.2.	Доходност и възвращаемост от инвестирането на капитала.			
5.3.	Възвращаемост и риск.			
5.4.	Ценообразуване на финансовите активи.			
ТЕМА 6. ИНВЕСТИЦИИ В РЕАЛНИ АКТИВИ		5	4	
6.1.	Капиталово бюджетирание в агробизнеса.			
6.2.	Определяне на финансовите параметри на инвестициите в реални активи в агробизнеса.			
6.3.	Методи за оценка на инвестиционните решения.			
6.4.	Оценка на инвестиционния риск при инвестициите в реални активи			
ТЕМА 7. ИЗТОЧНИЦИ НА ДЪЛГОСРОЧНО ФИНАНСИРАНЕ НА АГРАРНИЯ БИЗНЕС		5	4	
7.1.	Видове и особености на финансирането на дългосрочния капитал.			
7.2.	Финансиране с акции. Цена на финансирането.			
7.3.	Финансиране с неразпределена печалба. Цена на финансирането.			
7.4.	Финансиране с облигации. Цена на финансирането.			
7.5.	Финансиране с дългосрочен банков кредит. Цена на финансирането.			
7.6.	Финансиране с лизинг. Цена на финансирането.			
7.7.	Средно претеглена цена на капитала.			
ТЕМА 8.СТРУКТУРА НА КАПИТАЛА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ АГРАРНИЯ БИЗНЕС И ОПТИМИЗИРАНЕТО Й.		2	2	
8.1.	Финансова и капиталова структура.			
8.2.	Финансов ливъридж.			
8.3.	Оптимизиране на капиталовата структура.			
ТЕМА 9. КРАТКОСРОЧНИ ФИНАНСОВИ РЕШЕНИЯ СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБОРОТНИЯ КАПИТАЛ		3	2	
9.1.	Същност и обръщаемост на оборотния капитал.			

9.2.	Управление на компонентите оборотния капитал – управление на материалните запаси, вземанията и паричните наличности			
ТЕМА 10. ИЗТОЧНИЦИ НА КРАТКОСРОЧНО ФИНАНСИРАНЕ НА АГРАРНИЯ БИЗНЕС.		3	2	
10.1.	Търговски кредит			
10.2.	Оформяне на търговски кредит.			
10.3.	Краткосрочен банков кредит.			
10.4.	Факторинг.			
ТЕМА 11. ФИНАНСОВО ПЛАНИРАНЕ И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА АГРАРНОТО ПРЕДПРИЯТИЕ.		3	2	
11.1.	Същност и особености на финансовото планиране на предприятията от агробизнеса.			
11.2.	Методи на финансово планиране.			
11.3.	Планиране на разходите и приходите.			
11.4.	Планиране на финансовия резултат.			
11.5.	Контрол на изпълнението на финансовите планове.			
11.6.	Оценка на финансовото състояние. Показатели за анализ на финансовото състояние.			
ТЕМА 12. ФИНАНСОВИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА АГРАРНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ С ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ.		3	2	
12.1.	Банково обслужване на предприятията от аграрния бизнес.			
12.2.	Кредитиране на предприятията от аграрния бизнес.			
12.3.	Кредитоспособност на аграрното предприятие.			
12.4.	Платежните сметки като елемент на технологията за платежни операции.			
12.5.	Взаимоотношения във връзка с разплащанията – налични и безналични разплащания			
ТЕМА 13. ФИНАНСОВИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА АГРАРНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ СВЪРЗАНИ СЪС ЗАСТРАХОВАНЕТО		2	2	
13.1.	Основни понятия в застраховането като инструмент за управление на риска в агробизнеса.			
13.2.	Застраховане на земеделски култури и трайни насаждения.			
13.3.	Застраховане на селскостопански животни, птици, кошери с пчели, риба и рибни продукти.			
ТЕМА 14. ФИНАНСОВИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА АГРАРНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ СВЪРЗАНИ С ОСИГУРЯВАНЕТО И ДАНЪЦИТЕ.		2	2	
14.1.	Взаимоотношения на предприятията от аграрния бизнес във връзка с осигуряването – осигурителна система, социално осигуряване, здравно осигуряване.			
14.2.	Взаимоотношения на предприятията от аграрния бизнес във връзка с данъците – данъчна система, данъчно облагане на доходите на земеделските стопани, данъчно облагане на земеделските стопани по ДДС.			

ТЕМА 15. ФИНАНСОВИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА АГРАРНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В РАМКИТЕ НА АГРАРНАТА ПОЛИТИКА (ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ)С		5	2	
15.1.	Характер на финансирането по ОСП.			
15.2.	Институционална структура на финансирането.			
15.3.	Финансиране по линията на директните плащания.			
15.4.	Финансиране по инвестиционните мерки на Програмата за развитие на селските райони.			
15.5.	Режим на държавни помощи.			
15.6.	Кръстосано спазване			
15.7.	Програма за морско дело и рибарство.			
15.8.	Секторни програми за финансиране			
Общо:		45	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Контролна работа (писмено, с тест и задача)	2	60
1.2.	Домашна работа	2	15
Общо за семестриален контрол:		4	75
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	60
Общо за сесиен контрол:		1	60
Общо за всички форми на контрол:		5	135

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Николов, Д. и др. Как да управляваме ефективно парите си в земеделието, “Енерджи принт”, С. 2008
2. Николова, Н. Корпоративни финанси, част 1 и 2, Сиела, С. 2007
3. Орешарски, Пл. Анализ и оценка на инвестициите, С. 2009

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Атанасова, М. и др. Наръчник по управление на земеделските стопанства, НССЗ, С. 1999
2. Благойчева, Х. Осигурителни системи и фондове. Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2016. - 294 с.
3. Ван Хорн, Д. С, Вахович, мл. Д. М. Основы финансового менеджмента.: Пер. с англ. – М. :ООО „И.Д.Вильямс“, 2011

4. Вачков С. и др. Корпоративни финанси. Варна, 2007
5. Вачков, С., Йорданов, Й., Георгиев, Л., Петров, Д., Киров, С., Благойчева, Х., Рафаилов, Д., Найденов, Л., Герчева, С., Панчева, А., Камеларов, А., Вълканов, Н. Въведение във финансите. Варна: Наука и икономика, 2017, 274.
6. Георгиев, И. Основи на инвестирането, УИ”Стопанство”, С. 1999
7. Герчева, С. Публични финанси: Втора част (Данъчно облагане). Електронен учебник, Варна: Наука и икономика, 2016.
8. Гитингер, Дж.П. Икономически анализи на селскостопанските проекти, “Венел”, С. 1992
9. Драганов, Х. Й. Близнаков. Застраховане. София: Тракия-М, 2000
10. Драганов, Х. М. Нейков. Имуществено и лично застраховане. София: Тракия-М, 2000
11. Иванова, П. Предизвикателствата на пенсионната система в България. Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят : Сборник с доклади от научно-практическа конференция по повод 95 г. от създаването на кат. Счетоводна отчетност, Варна : Наука и икономика, 2019, 360 - 373.
12. Киречев, Д. Организационни форми на предприятията от аграрния бизнес и влияние върху техните финанси. Правото и бизнесът в съвременното общество: Актуални правни предизвикателства в икономиката : Сборник с доклади от 1-ва Национална научна конференция, 9 ноември 2018, Варна : Наука и икономика, 2019, 185 - 197.
13. Киречев, Д., Влаев, М. Динамика на кредитирането на аграрния сектор от търговските банки след приемането на България в Европейския съюз. Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят : Сборник с доклади от научно-практическа конференция по повод 95 г. от създаването на кат. Счетоводна отчетност, Варна : Наука и икономика, 2019, 212 - 228.
14. Киречев, Д. Финансиране на веригата на стойността в земеделието - възможност за подобряване на достъпа до финанси на българските агрофирми. Известия на Съюза на учените - Варна. Сер. Икономически науки, Варна : Съюз на учените - Варна, 7, 2018, 3, 294 - 299.
15. Костова, Н. Финансово-счетоводен анализ. Варна: Актив-К, 2010
16. Кънева, К. М. Атанасова. Определяне на общ измерител на кредитоспособността на земеделските стопанства. // Икономика и управление на селското стопанство, бр. 2, 2007
17. Маринов, М. и др. Икономика на аграрното предприятие. Варна: Наука и икономика, 2004
18. Матеев, М. Анализ и оценка на риска при избор на инвестиционни решения. София: УИ Стопанство, 2000
19. Матеев, М. Инвестиции и инвестиционен мениджмънт: теория и практика. София: Сила, 2012,
20. Николов, Д. Фермерска кредитна система, ИУСС, бр.1, 1998
21. Норткот, Д. Принятие инвестиционных решений, М. ЮНИТИ, 1997
22. Петров, Г. Основи на финансите на фирмата, УИ”Стопанство”, С. 2000
23. Стоименов, М. В. Тодорова. Финансиране на международната търговия. Тракия-М: София, 2009
24. Хорн, Дж. В. Дж.М.Вахович. Основы финансового менеджмента. Вильямс, Москва, Санкт Петербург, Киев, 2011
25. Цариградска, Н. Относно някои промени в данъчното законодателство касаещо агробизнеса. Сб. докл. от научна конф. „Агробизнесът и селските райони – икономика, иновации, растеж“, 2017, Варна: Наука и икономика
26. Barri, P. Ellinger, P. Financial Management in agriculture Illinois, Chicago, 1995
27. Barry, P.J. and L.J. Robinson (2001), “Agricultural Finance: Credit, Credit Constraints and Consequences”, in B. Gardner and G. Rausser (eds), *Handbook of Agricultural Economics*, Vol. 1A, Amsterdam: Elsevier, pp. 513–571.

28. Cianian, P. Falkowski, J. Kancs, d'A., Pokrivcak, J. (2011) Productivity and Credit Constraints. Farm-level Evidence from Propensity Score Matching, *Factor Markets, working paper*, № 3, September 2011, p. 29
29. Jansson, J. Huisman, C. Lagerkvist, C. Rabinowicz, E. (2013) Agricultural Credit Market Institutions. A Comparison of Selected European Countries. *Factor Markets, working paper*, №33, January 2013, p. 30
30. Lyubenov, L. Lyubenova, A. (2017) Bulgarian Financial Agricultural Markets. *Economic Studies*, Economic research institute at BAS vol. XXVII, Number 2, p. 113-131 (bg)
31. Myyra, S. (2013) Agricultural Credit in the EU. *Land, Labor and Capital Markets in European Agriculture. Diversity under Common Policy*, Chapter 22, Edited by J. Swinnen and L. Knops. Centre for European Policy Studies (CEPS), Brussels, p. 260-271
32. Yaron J., McDonald P. Benjamin, Jr., Gelda L. Pirper, Rural Finance, Issues, Design and Best Practices, World Bank, Washington D.C. 1997
33. <https://www.dfz.bg/>
34. <https://www.mzh.government.bg/bg/>